

Kohtuasi C-547/19**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Taotluse esitamise kuupäev:**

15. juuli 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumeenia kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

13. mai 2019

Kassatsioonkaebuse esitajad:

CY

Asociația „Forumul Judecătorilor din România“

Vastustajad kassatsioonimenetluses:

Inspekția Judiciară

Consiliul Superior al Magistraturii

Înalta Curte de Casație și Justiție

Põhikohtuasja ese

Asociația Forumul Judecătorilor din România (ühing „Rumeenia kohtunike foorum“) ja CY kassatsioonkaebused Consiliul Superior al Magistraturii (kohtunike järelevalvenõukogu; edaspidi „CSM“) Secția pentru judecatori în materie disciplinară (edaspidi „kohtunike distsiplinaarküsimusi lahendav kollegium“) 28. märtsi 2018. aasta määruse peale, millega jäeti rahuldamata ühingu Forumul Judecătorilor din România esitatud CY toetuseks menetluse astumise taotlus ja CY kaebus sama distsiplinaarasja menetlenud kohtu 2. aprilli 2018. aasta otsuse peale, millega kiideti heaks Inspekția Judiciară (edaspidi: „kohtuinspektsioon“) distsiplinaarmetmete võtmine tema suhtes ja määrati talle distsiplinaarkaristuseks kohtusüsteemist väljaarvamine.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel palutakse tõlgendada ELL artiklit 2, ELL artikli 19 lõiget 1 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47.

Eelotsuse küsimus

Kas Euroopa Liidu lepingu artiklit 2, sama lepingu artikli 19 lõiget 1 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et need takistavad konstitutsioonikohtul (organil, mis vastavalt liikmesriigi õigusele ei ole kohus) sekkuda sellesse, kuidas kõrgeima astme kohtunik on tõlgendanud ja kohaldanud konstitutsioonilisi seadusi kohtukoosseisude moodustamisel?

Viidatud liidu õigusnormid

ELL artikkel 2 ja artikli 19 lõige 1

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

Rumeenia põhiseadus (Constituția României), V jaotis „Konstitutsioonikohus“ (Curtea Constituțională) (artiklid 142–147) ja III jaotise „Riigiasutused“ (Autoritățile publice) VI peatüki 1. jagu „Kohus“ (Autoritatea judecătorească) (artiklid 124–126)

Seadus nr 317/2004 kohtunike järelevalvenõukogu kohta (Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii), mis avaldati 1. septembri 2012. aasta väljaandes *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 628, ja selle hilisemad muudatused ja täiendused, artiklid 1, 3 ja 37–39, milles on sätestatud, et CSM on õigusemõistmise sõltumatu tagaja ning millega kehtestatakse CSMi organisatsiooniline struktuur ja ülesanded

Seadus nr 303/2004 kohtunike ja prokuröride staatuse kohta (Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor), uuesti avaldatud 13. septembri 2005. aasta väljaandes *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 826, ja hilisemad muudatused ja täiendused

- artikkel 98, milles on sätestatud, et kohtunikke ja prokuröre võib distsiplinaarvastutusele võtta teenistuskohustuste täitmata jätmise eest ja tegude eest, mis kahjustavad õigusemõistmise mainet;
- artikli 99 punkt o, mille kohaselt esineb distsiplinaarsüüteo koosseis juhul, kui ei ole täidetud kohtuasjade juhuslikku määramist käsitlevad sätted;

- artikkel 100, mille punktis e on ette nähtud kohtusüsteemist väljaarvamine kui kohtunike ja prokuröride suhtes kohaldatav distsiplinaarkaristus;
- artikkel 101, milles on ette nähtud, et artiklis 100 sätestatud karistusi määravad CSMi kolleegiumid.

Seadus nr 304/2004 kohtusüsteemi korralduse kohta (Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară), uuesti avaldatud 13. septembri 2005. aasta väljaandes *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 827, ja hilisemad muudatused ja täiendused

- artikkel 29, millega määratakse kindlaks Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumeenia kõrgem kassatsioonikohus, edaspidi „ICCJ“) Colegiul de conducere (edaspidi „juhatuse“) ülesanded, mille seas on organisatsioonilist struktuuri ja halduskorraldust käsitleva määruse (Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă) heakskiitmine;
- viieliikmelise kohtukoosseisuga seotud artiklid 32 ja 33, mille järjestikuseid versioone on eelotsusetaotluse esitanud kohus analüüsinud lõigus, milles ta käsitleb eelotsusetaotluse põhjendusi.

ICCJ organisatsioonilist struktuuri ja halduskorraldust käsitlev määrus (Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a ICCJ), uuesti avaldatud 30. novembri 2005. aasta väljaandes *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1.076, ja selle hilisemad muudatused ja täiendused, artiklid 28 ja 29, mis on seotud viieliikmelise kohtukoosseisu ja sellesse kuuluvate kohtunike ametisse nimetamise korraga.

Rumeenia konstitutsioonikohtu 7. novembri 2018. aasta otsus nr. 685, avaldatud 29. novembri 2018. aasta väljaandes *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1021.

Põhikohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 CSMi kohtunike distsiplinaarküsimusi lahendav kolleegium kiitis oma 2. aprilli 2018. aasta otsusega heaks kohtuinspektsiooni distsiplinaarmedetmete võtmise CY suhtes – kes on Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus, Rumeenia) kohtunik – seaduse nr 303/2004 artikli 99 punktis o sätestatud distsiplinaarrikkumise toimepanemise eest ja määras karistuseks kohtusüsteemist väljaarvamise.
- 2 Distsiplinaarasja lahendanud kohus asus seisukohale, et CY, kes 22. jaanuari 2016. aasta istungil, kui ta määrati ühe kohtukoosseisu kohtuasja istungil osalema, ehkki kohtukoosseisu eesistuja oli kõnealuse kohtuasja uurimist alustanud alates 30. oktoobri 2015. aasta kohtuistungist (süüdistatavad oli ära kuulatud ja antud

luba tõendeid koguda), korraldas kohtuasjas täiendava istungi, viivitades ebaseaduslikult menetlusega, määrates võtta kohtuasja juurde täiendavaid tõendeid, muuta õiguslikku kvalifikatsiooni, võtta süüdistatavatelt ja tunnistajatelt vastu täiendavaid avaldusi, korraldades istungi kohtuvaidluseks ning tehes lõpuks esimese astme kohtuna otsuse — pani toime distsiplinaarsüüteo, mis on sätestatud seaduse nr 303/2004 artikli 99 punktis o, kuna oli jämedalt rikutud kohtuasja juhuslikku määramist käsitlevaid sätteid.

- 3 28. märtsi 2018. aasta määrusega jättis distsiplinaarasja lahendanud kohus vastuvõetamatus tõttu rahuldamata ühingu Forumul judecătorilor din România esitatud CY toetuseks menetluse astumise taotluse põhjusel, et tegeliku ja jätkuvalt püsiva huvi olemasolu ei ole tõendatud.
- 4 Ühing Forumul Judecătorilor din România ja CY esitasid edasikaebused 28. märtsi 2018. aasta kohtumääruse peale ja CY esitas edasikaebuse 2. aprilli 2018. aasta otsuse peale; need edasikaebused liitis eelotsusetaotluse esitanud kohus ICCJ üheks kohtuasjaks.
- 5 Konstitutsioonikohtu 7. novembri 2018. aasta otsusega nr 685 (edaspidi: „otsus nr 685/2018“) rahuldati Rumeenia valitsuse peaministri esitatud kaebus ja tuvastati põhiseaduslikku laadi õigusliku vastuolu olemasolu, ühelt poolt parlamendi ja teiselt poolt ICCJ vahel, mis tuleneb ICCJ juhatuse otsustest, alustades otsusest nr 3/2014, mille kohaselt määrati viieliikmelise kohtukoosseisu viiest liikmest ainult neli loosi teel, vastupidiselt seaduse nr 304/2004, seadusega nr 255/2013 (Legea nr 255/2013) muudetud ja täiendatud redaktsioonis, artiklile 32. Otsustati, et ICCJ peaks võimalikult kiiresti määrama loosiga kõik viis kohtukoosseisu liiget.
- 6 Pärast seda otsust määrati 9. novembril 2018 ICCJ juhatuse 8. novembri 2018. aasta otsusega nr 137 viieliikmeliste kohtukoosseisude liikmed 2018. aastaks loosiga.
- 7 Pärast otsuse nr 685/2018 avaldamist 29. novembril 2018 võeti kohtunike distsiplinaarküsimusi lahendava CSMi kolleegiumi 5. detsembri 2018. aasta otsusega nr 1367 vastu sätted, „mis tagavad vastavuse [otsuses nr 685/2018] sätestatud nõuetele“.
- 8 Selleks et täita kohtunike distsiplinaarküsimusi lahendava CSMi kolleegiumi 5. detsembri 2018. aasta otsust nr 1367, andis asja menetlenud kohtukoosseis, ICCJ juhatuse 8. novembri 2018. aasta otsusega nr 137 määratud koosseisus, 10. detsembri 2018. aasta kohtumäärusega kohtuasja registrist kustutamise korralduse, eesmärgiga määrata see juhuslikkuse meetodil kohtukoosseisule, mis moodustakse loosi teel, vastavalt CSMi eespool nimetatud otsusega heaks kiidetud eeskirjadele.
- 9 13. detsembril 2018 toimus ICCJ asukohas viieliikmeliste kohtukoosseisude loosimine 2018. aastaks vastavalt kohtunike distsiplinaarküsimusi lahendava CSMi kolleegiumi 5. detsembri 2018. aasta otsusele nr 1367, antud kohtuasja

toimik määrati juhuslikkuse meetodil viieliikmelisele kolleegiumile – Civile 3 - 2018 (eelotsuse taotluse esitanud kohtukoosseis).

- 10 Liidetud kohtuasjades viitas kassaator CY kohtukoosseisu ebaseaduslikkusele (leides, et kohtuasja toimik oleks tulnud saata 2019. aastaks määratud koosseisule), CSMi kohtunike distsiplinaarküsimusi lahendava kolleegiumi 5. detsembri 2018. aasta otsuse nr 1367 ja 19. detsembri 2018. aasta otsuse nr 1535 ning ICCJ juhatuse otsuste nr 2/2019, nr 157/2018 ja nr 153/2018 ebaseaduslikkusele, kohtuinspeksiooni esindamise ebaseaduslikkusele ning seaduse nr 304/2004 artikli 32 ja valitsuse määruse nr 77/2018 (Ordonanța Guvernului nr. 77/2018) põhiseadusevastasusele.
- 11 Kassaator CY esitas 11. veebruaril 2019 kohtuasja toimikusse lisamiseks taotluse esitada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtule.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 12 CY väidab, et konstitutsioonikohus ületas oma pädevuse piire, rikkudes CY õigust õiglasele kohtulikule arutamisele. Kui konstitutsioonikohus ei oleks sekkunud kõrgeima astme kohtu tegevusse, siis kohtukoosseisu muutumatuse põhimõtet ei oleks rikutud ja kohtuasi oleks määratud vastavalt seaduse nr 304/2004 artiklile 32 õigesti ühele 2019. aastal määratud viieliikmelisest kohtukoosseisust.
- 13 Lisaks on liikmesriigi seadusandja seadusega nr 207/2018 (Legea nr. 207/2018), millega muudetakse seadust nr 304/2004, kehtestanud, et kohtukoosseisudesse, mis menetlevad kohtuasju, mille esemeks on kohtunike vastutus, kuuluvad ainult sellele valdkonnale spetsialiseerunud kohtunikud. Selliste kohtunike osalemine, kes ei ole spetsialiseerunud kohtunike vastutuse valdkonnale, on seaduserikkumine, mille tagajärjel moodustatakse kohtukoosseis, mis ei järgi seaduses ette nähtud tagatist.
- 14 Mitmete CSM haldusotsustega on otsustatud, esiteks, moodustada kolm viieliikmelist kohtukoosseisu ja teiseks, et 2019. aastal jätkavad 13. detsembril 2018 loosi teel moodustatud kohtukoosseisud, ehkki liikmesriigi seadustes on ette nähtud, et jooksvaks aastaks moodustatakse viieliikmelised kohtukoosseisud loosi teel aasta alguses. Kohtukoosseisu tegevuse jätkamine pärast seaduses ette nähtud tähtaja lõppu on [Euroopa inimõiguste konventsiooni] artikli 6 lõike 1 ja sellest tulenevalt harta artikli 47 rikkumine koos tagasilöögiga ELL artiklile 2.
- 15 Kõrgeima astme kohtule konkreetset käitumist ette kirjutades on CSM, mis on haldusorgan, rikkunud õigusriigi põhimõtteid, kahjustades õigusemõistmise sõltumatust ja erapooletust, mida seaduses ette nähtud kohus peab alati järgima.

Eelotsusetaotluse põhistuse lühikokkuvõte

- 16 Eelotsusetaotluse põhjenduste sissejuhatavas osas tutvustab eelotsusetaotluse esitanud kohus viieliikmeliste kohtukoosseisudega seotud õigusnormide arengut.
- 17 Viieliikmelised kohtukoosseisud kehtestati liikmesriigi õigusaktides esimest korda seadusega nr 202/2010 (Legea nr. 202/2010), millega muudeti seaduse nr 304/2004 artikleid 32 ja 33. Kohtukoosseisud, mis menetlevad kriminaal- ja mittekriminaalasju olid korraldatud eraldi vastavalt ICCJ kolleegiumidele ja nad täitsid kohtu rolli kohtuliku kontrolli teostamisel kõrgeima astme kohtu jurisdiktsioonis. Kohtukoosseisu liikmed nimetas ametisse ICCJ esimees iga aasta alguses ning juhtimise võttis enda peale ICCJ esimees, aseesimees või kolleegiumi esimees.
- 18 25. novembri 2010. aasta otsusega nr 24 kehtestas ICCJ juhatus, kohandades ICCJ organisatsioonilist struktuuri ja halduskorraldust käsitlevat määrust, reegli, mille kohaselt viieliikmelise kohtukoosseisu ülejäänud nelja liiget, välja arvatud esimees, ei valita mitte kaalutusõigust kasutades, vaid juhuslikkuse meetodil loosi teel.
- 19 Seadusega nr 255/2013 muudeti kohtusüsteemi korraldust käsitleva seaduse nr 304/2004 artiklit 32, millega sätestati seaduse tasandil viieliikmeliste kohtukoosseisude liikmete loosimise eeskiri.
- 20 Ilmsete lahknevuste kontekstis, mis valitsevad seaduse nr 304/2004 artikli 32 lõike 5, mille kohaselt „viieliikmelist kohtukoosseisu juhib [ICCJ] esimees või aseesimees, kui ta vastavalt lõikele 4 kuulub kohtukoosseisu, kriminaalkolleegiumi esimees või vanim liige, olenevalt kohtuasjast“ ja sama seaduse artikli 33 lõike 1, mis nägi ette, et „[ICCJ] esimees või tema äraolekul aseesimees juhib kohtuprotsessil osaledes ühendkolleegiume, viieliikmelisi kohtukoosseise ja kolleegiumide kontekstis mis tahes kohtukoosseise“, vahel, tegi ICCJ juhatus 28. jaanuaril 2014. aastal otsuse nr 3 ICCJ organisatsioonilist struktuuri ja halduskorraldust käsitleva määruse muutmiseks ja integreerimiseks, millega kehtestati, et *viieliikmelist kohtukoosseisu juhib olenevalt olukorrast esimees, aseesimees, kriminaalkolleegiumi esimees või vanim liige* ja selliste koosseisude puhul puudutab loosimine ainult ülejäänud nelja liiget.
- 21 Seadus nr 207/2018, millega muudeti seaduse nr 304/2004 artiklit 32, säilitas reegli, mille kohaselt ICCJ juhatus kiidab iga aasta alguses heaks viieliikmeliste kohtukoosseisude arvu ja koosseisud, ning kõrvaldas eelnevad ebatäpsused, nähes ette, et loosimine peab kehtima kõigile viieliikmelise kohtukoosseisu liikmetele.
- 22 Pärast seda seadusemuudatust võttis ICCJ juhatus 4. septembril 2018 vastu otsuse nr 89/2018, osutades sellele, et „*Seaduse nr 304/2004 [...] artikli 32 sätete analüüsimisel, peamiselt viieliikmeliste kohtukoosseisude tegevusele viidates, märgib juhatus, et uue seaduse sätted on korralduslikud eeskirjad, mis käsitlevad kohtukoosseisude, mis moodustatakse „iga aasta alguses“, moodustamise*

erimenetlust ja üleminekueeskirjade puudumisel hakatakse neid eeskirju kohaldama alates 1. jaanuarist 2019“.

- 23 Selles olukorras tegi konstitutsioonikohus, mille poole oli Rumeenia valitsuse peaminister 2. oktoobril 2018 pöördunud, otsuse nr 685/2018, milles oli muu hulgas otsustatud, et *„arvestades [ICCJ] juhatuse käitumist, mis on põhiseaduse alusel karistatav ega ole selline, mis pakuks tagatise viieliikmeliste kohtukoosseisude toimimise õigusraamistiku korrektseks taastamiseks, lasub [CSMil] – kohtunike distsiplinaarküsimusi lahendaval kolleegiumil, nende põhiseaduslikel ja õiguslikel eelisõigustel [...] põhinev – kohustus leida põhimõttelised lahendused kohtukoosseisude seaduses ette nähtud moodustamise osas ja tagada nende lahenduste kohaldamine“.*
- 24 Pärast seda otsust võttis CSM vastu 5. detsembri 2018 otsuse nr 1367 ja 19. detsembri 2018. aasta otsuse nr 1535. Kõnealuste kohtulike meetmete alusel viis ICCJ läbi uute kohtukoosseisude moodustamise 2018. aastaks ja nende koosseisude tegevus jätkus ka 2019. aastal, ehkki määratud kohtuasjades ei võetud kuni 2018. aasta lõpuni ühtegi meedet, kuna oli loobutud kõrgeima astme kohtu selle hetkeni kehtinud praktikast, mille kohaselt juhul, kui üheks aastaks moodustatud kohtukoosseis ei ole enne aasta lõppu konkreetsetes kohtuasjades mingisuguseid meetmeid võtnud, muudetakse kohtukoosseisu ja kohtuasi antakse uueks kalendriaastaks loositud kohtunikele.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väidab, et antud juhul on palju probleeme seoses konstitutsioonikohtu sekkumise kooskõlaga Euroopa Liidu lepingu artiklitega 2 ja 19 ning harta artikliga 47.
- 26 Esimene probleem on konstitutsioonikohtu staatus ja tema positsioon riigiasutuste struktuuris. Konstitutsioonikohus ei ole tegelikult kohus, kuna tegemist ei ole kohtuvõimuga ja selle liikmete ametisse nimetamisel mängib olulist rolli poliitiline tegur, kuna Rumeenia põhiseaduse artikli 142 lõikes 3 on sätestatud, et konstitutsioonikohtu üheksast liikmest *„Kolm kohtunikku nimetab ametisse saadikutekoda, kolm senat ja kolm Rumeenia president“.* Seetõttu on organi, mis pidi otsustama põhiseadusliku vastuolu olemasolu kohtuvõimu ja seadusandliku võimu vahel, kuus liiget ametisse nimetanud seadusandlik võim, samal ajal kui kohtuvõim ei ole oma panust vastuolu lahendamiseks asutuse moodustamisse andnud.
- 27 Teine põhiseaduslikku laadi õigusliku vastuolu tuvastamise menetluses tõstatatud seadusandliku võimuga seotud probleem puudutab isikuid, kes saavad selle menetluse algatada. Rumeenia põhiseaduse artikli 146 punkti d kohaselt algatatakse menetlus ainult Rumeenia presidendi, kahe koja esimeestest ühe esimehe, peaministri või CSMi esimehe taotlusel.
- 28 Arvestades, et õigusakti ebaseaduslikkus ja põhiseaduslik vastuolu seadusandliku võimuga on omavahel äärmiselt nõrgalt eristatavad, on eeldused luua piiratud

hulgale õigussubjektidele halduskohtumenetluses edasikaebuse võimalus või kohtuasutustes ette nähtud kaebustega paralleelsed edasikaebemenetlused.

- 29 Võib väita, et antud juhul on tegemist avaliku võimu kandvate riigiasutustega, kuid teisalt täheldame, et kaebuse ülejäänud esitajad, peale CSMi esimehe, on poliitilised organid. Sidudes selle aspekti poliitilise kaasatusega konstitutsioonikohtu liikmete määramisse, luuakse võimalus selle puuduse ärakasutamiseks selleks, et sekkuda õigusemõistmisesse poliitilistel eesmärkidel või mõne poliitiliselt mõjuka isiku huvides. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tuletab sellega seoses meelde, et peaministri sekkumine, mis konkretiseeriti otsusega nr 685/2018, toimus ajal, mil saadikutekoja esimees, kes oli ka valitsuspartei esimees, oli süüdistatav kriminaalasjas, mis oli määratud kriminaalasja menetlemiseks moodustatud viieliikmelisele kohtukoosseisule.
- 30 Kolmas probleem on seotud akti/sekkumise „ebaseaduslikkuse“ ja kohtuvõimu ja seadusandliku võimu vahelise „põhiseadusliku vastuolu“ eristamisega. „Põhiseaduslikku laadi õiguslik vastuolu“, mida põhiseaduse ega õigusaktid ei määratle, kohtuvõimu ja seadusandliku võimu vahel“ eeldab konstitutsioonikohtu praktika kohaselt konkreetseid akte või konkreetseid toiminguid, millega üks või mitu asutust võtavad endale volitused, ülesanded või pädevuse, mis vastavalt põhiseadusele kuuluvad teistele riigiasutustele, või riigiasutuste tegevusetust, mis seisneb enese ebapädevaks tunnistamises või keeldumises täitmast teatavaid neil lasuvaid kohustusi.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab probleemseks viisi, kuidas sellised üldised kaalutlused kehtivad seadusandliku võimuga seotud põhiseaduslikku laadi õigusliku vastuolu suhtes. Oma kohtu- või haldustegevuses palutakse kohtutel pidevalt tõlgendada ja kohaldada seadusandja vastuvõetud norme. Kohtute esitatud tõlgenduse ja seadusandja tahte vahelise kooskõla puudumine kujutab endast mõiste „ebaseaduslik“ sisu. Seadusega vastuolus olev kohtulahend on ebaseaduslik otsus ja seadusega vastuolus olev haldustoiming on õigusvastane tegu, mitte aga „seadusandliku võimuga põhiseaduslikus vastuolus olemise“ väljendus. Selliste juhtumite korral on õiguskaitsevahendiks edasikaebamisvahendite kasutamine või olenevalt juhtumist halduskaebuse esitamine.
- 32 Konstitutsioonikohtus heidab ICCJ-le ette, et nii otsuse nr 3/2014, kui ka otsuse nr 89/2018 tegemise ajal on juhatus võtnud endale tõlgendamiskompetentsiooni, mis kuulub kohtute pädevusse, kohtukoosseisude täidetavate ülesannete hulka, ning toob negatiivsena esile ka asjaolu, et juhatus antud seadusetõlgendus oli vastuolus seadusandja tahtega. Konstitutsioonikohtus leiab, et selline tegutsemisviis kujutab endast kõrgeima astme kohtu poolseid kuritarvitusi.
- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et esiteks on raske mõista hinnangut, mille kohaselt juhatus võttis endale kohtukoosseisude tõlgendamiskompetentsiooni. On selge, et arvestades asjaolu, et juhatusel oli seaduse järgi viieliikmeliste kohtukoosseisude moodustamise ülesanne, sai juhatus seda ülesannet täita ainult

asjakohaste õigusnormide tõlgendamise põhjal. Seaduse nr 304/2004 artikli 32 tõlgendamist ei olnud võimalik jätta kohtukoosseisude otsustada, kuna kronoloogiliselt oli vaja kõigepealt moodustada kohtukoosseisud, täita ülesanne, mis kuulus juhatusel.

- 34 Objektiivselt võttes ei olnud juhatusel valida, kas tõlgendada seaduse nr 304/2004 artiklit 32 või mitte, vaid tal oli valida üksnes selle õigusteksti erinevate tõlgenduste vahel.
- 35 Mis puudutab tõlgendust, millest juhatus otsustas lähtuda, viidates otsusele nr 3/2014, ei saa eitada artikli 32 lõike 5 ebatäpsust seadusega nr 255/2013 kehtestatud redaktsioonis, mille *ad literam* tõlgendust ei saanud toetada, kuna see oleks loonud diferentseeritud korra ühelt poolt ICCJ esimehe ja aseesimehe olukorra ning teiselt poolt kriminaalkolleegiumi esimehe ja vanima liikme olukorra vahel. Asjaolule, et olukorras, kus õigusnorm ei olnud selge ja vajas vastuoluliste sätete ühtlustamist, valis kõrgeima astme kohus juhatuse kaudu konservatiivse tõlgenduse, mis eelistas senisele seadusandlikule lahendusele kõige lähedasemat õiguslikku tähendust, ei saa omistada seadusandja tahte tahtliku eiramise kaalu.
- 36 Peale selle ei teinud konstitutsioonikohus enam, kui vastandas kõrgeima astme kohtu tõlgendusele enda tõlgenduse seaduse sisult ebaselgete sätete ühtlustamiseks, laiendades seadusandja üksnes ICCJ esimehe ja aseesimehega seotud täpsustust ka kriminaalkolleegiumi esimehele.
- 37 Olles märkinud, et seaduse nr 304/2004 artiklile 32, pärast seaduse nr 207/2018 vastuvõtmist kehtivas redaktsioonis, konstitutsioonikohtu antud tõlgendus ei ole enesestmõistetav, juhib eelotsusetaotluse esitanud kohus tähelepanu asjaolule, et ei ole ühtegi tõendit, mis näitaks kõrgeima astme kohtu puhul seadusandja tahte suhtes „jõupositsiooni“ ja „süsteemaatilise vastuseisu“ olemasolu. Kõigest asjaolu, et olukorras, kus seadusandja ei ole oma tahte selgitamiseks neli aastat sekkunud, käitus kõrgeima astme kohus kooskõlas esialgse tõlgendusega, ei saa segi ajada *süsteemaatilise* hoiakuga eirata seadusandja tahtet.
- 38 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tegi need täpsustused, kuna konstitutsioonikohus põhjendas ebaseaduslikkuse eristamist põhiseaduslikust vastuolust seadusandliku võimuga eeldusega, et seadusandja tahtet on tahtlikult ja süstemaatiliselt rikutud. Konstitutsioonikohus mainib „[ICCJ] süstemaatilist seisukohta põhieelduste suhtes, mis on vastuolus võimude lahususe põhimõttega riigis“.
- 39 Euroopa Kohtult palutakse eelotsusetaotluse kaudu esiteks tõlgendada ELL artikli 2 aluseks olevat „õigusriigi“ mõistet, viitega ELL artiklile 19 ja harta artiklile 47 [anda tõlgendus], tehes kindlaks, kas sellises olukorras, nagu antud kohtuasi, saab liikmesriigi kõrgeima kohtu tegevust kontrollida ja selle eest karistusi määrata sellise organi, nagu Rumeenia konstitutsioonikohus, sekkumise kaudu.

- 40 Lisaks, pidades meeles, et konstitutsioonikohus on hoolimata sellest, et ta ei ole kohtusüsteemi osa ja tal ei ole kohtu funktsioone, teinud otsuse anda seaduse alusel ICCJ-le kuulunud kohtupädevus üle CSMile, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kui meelevaldse sekkumisega kontrollitakse ICCJ tegevuse õiguspärasust, asendab see kontroll seaduslikke kohtumenetlusi (haldusvaidlustes esitatavad kaebused, menetlustoimingutega seoses esitatavad menetluslikud vastuväited jne) ja võib avaldada halba mõju lisaks õigusemõistmise sõltumatusele ka õigusriigi põhialustele, tuginedes tähendusele, mille Euroopa Liidu Kohus omistab sellele ELL artikli 2 aluseks olevale mõistele.

TÖÖDOKUMENT